

U S T A W A

z dnia

o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla¹⁾

Art. 1. Ustawa określa zasady i sposób realizacji świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla, zwanego dalej „rekompensatą”.

Art. 2. Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) osoba uprawniona:
 - a) emeryta i rencistę mających ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, zwanej dalej „rentą”, i pobierających to świadczenie, uprawnionych w trakcie pobierania świadczenia z tytułu emerytury lub renty do bezpłatnego węgla na podstawie układów zbiorowych pracy i związanych z nimi porozumień obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, które zostały skutecznie wypowiedziane w zakresie prawa do bezpłatnego węgla, przed dniem wejścia w życie ustawy,
 - b) wdowy, wdowców i sieroty mających ustalone prawo do renty rodzinnej po osobie, o której mowa w lit. a;
- 2) przedsiębiorstwo górnicze:
 - a) spółkę węglową – jednoosobową spółkę Skarbu Państwa, która prowadziła w dniu 31 grudnia 2011 r. wydobywanie węgla kamiennego na podstawie koncesji,
 - b) spółkę, w której Skarb Państwa lub spółki węglowe posiadały w dniu 31 grudnia 2011 r. akcje lub udziały, która prowadziła w tym dniu wydobywanie węgla kamiennego na podstawie koncesji;
- 3) przedsiębiorstwo wypłacające:
 - a) przedsiębiorstwo, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1327 i 1566) – w przypadku osób uprawnionych ze zlikwidowanych przedsiębiorstw górniczych lub przedsiębiorstw górniczych, które zaprzestały wydobywania węgla kamiennego na podstawie koncesji przed dniem wejścia w życie ustawy,

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych.

- b) przedsiębiorstwo górnicze – w przypadku osób uprawnionych z przedsiębiorstw górniczych, które w dniu wejścia w życie ustawy prowadzą wydobycie węgla kamiennego na podstawie koncesji.

Art. 3. 1. Rekompensata przysługuje osobie uprawnionej, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. Rekompensata nie przysługuje osobie uprawnionej, której roszczenia z tytułu prawa do bezpłatnego węgla podlegają zaspokojeniu na podstawie prawomocnego wyroku sądowego.

Art. 4. 1. Wysokość rekompensaty wynosi 10 000 zł.

2. Rekompensata jest wypłacana jednorazowo przez właściwe przedsiębiorstwo wypłacające przekazem pocztowym albo przelewem na rachunek bankowy albo rachunek prowadzony w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, wskazany we wniosku o wypłatę rekompensaty.

3. W przypadku śmierci osoby uprawnionej, o której mowa w art. 2 pkt 1 lit. a, która złożyła wniosek o wypłatę rekompensaty, należną jej rekompensatę wypłaca się w częściach równych osobom uprawnionym, o których mowa w art. 2 pkt 1 lit. b.

4. Roszczenie o świadczenie z tytułu wypłaty rekompensaty wygasa po upływie 12 miesięcy od dnia złożenia wniosku o wypłatę rekompensaty.

Art. 5. 1. Wniosek o wypłatę rekompensaty osoba uprawniona składa do właściwego przedsiębiorstwa wypłacającego w terminie do 10 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

2. Wniosek o wypłatę rekompensaty zawiera:

- 1) imię i nazwisko osoby uprawnionej;
- 2) numer PESEL albo rodzaj i numer dokumentu tożsamości w przypadku braku numeru PESEL;
- 3) nazwę przedsiębiorstwa górniczego, z którego osoba uprawniona, o której mowa w art. 2 pkt 1 lit. a, przeszła na emeryturę lub rentę;
- 4) informację, że osoba uprawniona, o której mowa w art. 2 pkt 1 lit. a, posiadała prawo do bezpłatnego węgla;
- 5) wskazanie sposobu wypłaty rekompensaty;
- 6) adres zamieszkania osoby uprawnionej;
- 7) numer rachunku bankowego albo rachunku prowadzonego w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, na jaki ma być wpłacona rekompensata – w przypadku wypłaty rekompensaty przelewem;
- 8) telefon do kontaktu z osobą uprawnioną;

9) datę i podpis osoby uprawnionej.

3. Do wniosku o wypłatę rekompensaty dołącza się:

- 1) dokumenty potwierdzające uprawnienie do rekompensaty – w przypadku osób uprawnionych, o których mowa w art. 2 pkt 1 lit. b;
- 2) oświadczenie o następującej treści:

„Oświadczam, że:

- 1) dane zawarte we wniosku o wypłatę rekompensaty są zgodne z prawdą;
- 2) roszczenia z tytułu prawa do bezpłatnego węgla nie podlegają zaspokojeniu na podstawie prawomocnego wyroku sądowego;
- 3) nie złożyłem(am) pozwu/złożyłem(am) pozew* dotyczący(ego) roszczenia z tytułu prawa do bezpłatnego węgla do sądu ... w ...;
- 4) nie będę występować z roszczeniami z tytułu wypowiedzenia układu zbiorowego pracy w zakresie prawa do bezpłatnego węgla.

*Niepotrzebne skreślić”.

4. Wzór wniosku o wypłatę rekompensaty oraz wzór oświadczenia, o którym mowa w ust. 3 pkt 2, zamieszcza na swojej stronie internetowej przedsiębiorstwo wypłacające.

5. W przypadku gdy wniosek o wypłatę rekompensaty nie zawiera danych, o których mowa w ust. 2, lub nie dołączono do niego dokumentów, o których mowa w ust. 3 pkt 1, lub oświadczenia, o którym mowa w ust. 3 pkt 2, przedsiębiorstwo wypłacające niezwłocznie wzywa wnioskodawcę do uzupełnienia wniosku lub dołączenia dokumentów lub oświadczenia w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania z pouczeniem, że nieuzupełnienie danych lub niedołączenie dokumentów lub oświadczenia w tym terminie spowoduje pozostawienie wniosku bez rozpoznania.

6. Przedsiębiorstwo wypłacające, o którym mowa w art. 2 pkt 3 lit. a, zwraca się do przedsiębiorstwa górniczego, z którego osoba uprawniona, o której mowa w art. 2 pkt 1 lit. a, przeszła na emeryturę lub rentę, z wnioskiem o potwierdzenie informacji, o której mowa w ust. 2 pkt 4, w terminie 3 dni roboczych od dnia złożenia wniosku o wypłatę rekompensaty.

7. Przedsiębiorstwo górnicze udziela przedsiębiorstwu wypłacającemu odpowiedzi w terminie 7 dni od dnia otrzymania wniosku o potwierdzenie informacji, o którym mowa w ust. 6.

8. Przedsiębiorstwo wypłacające wypłaca rekompensatę, jeżeli przedsiębiorstwo górnicze potwierdzi informację, o której mowa w ust. 2 pkt 4.

9. Przedsiębiorstwo wypłacające odmawia w formie pisemnej, z podaniem przyczyny odmowy, wypłaty rekompensaty, jeżeli wniosek złożyła osoba nieuprawniona.

10. Od rozstrzygnięcia, o którym mowa w ust. 9, przysługuje odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w terminie 14 dni od dnia otrzymania rozstrzygnięcia.

11. Przedsiębiorstwo wypłacające, z inicjatywy własnej albo na wniosek osoby uprawnionej, prostuje błędy pisarskie oraz inne oczywiste omyłki w rozstrzygnięciu, o którym mowa w ust. 9.

Art. 6. 1. Rekompensaty są finansowane z dotacji celowej przyznawanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki złożami kopalni, zwanego dalej „ministrem” .

2. Dotację, o której mowa w ust. 1, przyznaje się na wniosek przedsiębiorstwa wypłacającego złożony do ministra.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, zawiera:

- 1) nazwę przedsiębiorstwa wypłacającego;
- 2) adres siedziby przedsiębiorstwa wypłacającego;
- 3) liczbę osób uprawnionych, którym ma być wypłacona rekompensata, ze wskazaniem przedsiębiorstwa górniczego, z którego osoby uprawnione, o których mowa w art. 2 pkt 1 lit. a, odeszły na emeryturę lub rentę;
- 4) kwotę dotacji, o której mowa w ust. 1;
- 5) podpis osoby upoważnionej do reprezentacji przedsiębiorstwa wypłacającego.

4. W przypadku gdy wniosek, o którym mowa w ust. 2, zawiera braki formalne, minister wzywa przedsiębiorstwo wypłacające do ich uzupełnienia w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpoznania.

5. Podstawą przekazywania środków z dotacji, o której mowa w ust. 1, jest umowa zawarta między ministrem a przedsiębiorstwem wypłacającym, które złożyło wniosek, o którym mowa w ust. 2.

6. Środki z dotacji, o której mowa w ust. 1, są przekazywane na rachunek bankowy wyodrębniony w tym celu przez przedsiębiorstwo wypłacające i są odrębnie ewidencjonowane.

Art. 7. 1. Przedsiębiorstwo wypłacające sporządza rozliczenie przyznanej dotacji, o której mowa w art. 6 ust. 1, i przekazuje je ministrowi w terminie 15 dni od dnia zakończenia wypłacania rekompensat.

2. Rozliczenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera zestawienie otrzymanych kwot dotacji, o której mowa w art. 6 ust. 1, oraz rozliczenie wydatkowanych kwot tej dotacji.

Art. 8. Z kwoty rekompensaty nie dokonuje się potrąceń i egzekucji.

Art. 9. Kwota rekompensaty nie stanowi podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne.

Art. 10. Kwoty rekompensaty nie wlicza się do dochodu, o którym mowa w:

- 1) art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 180);
- 2) art. 8 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769).

Art. 11. 1. W roku 2017 maksymalny limit wydatków z budżetu państwa będący skutkiem finansowym wejścia w życie ustawy wynosi 2 353,8 mln zł.

2. Agencja Rozwoju Przemysłu S.A., na zlecenie ministra, monitoruje wykorzystanie dotacji, o której mowa w art. 6 ust. 1.

Art. 12. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 2032, z późn. zm.²⁾) po art. 52g dodaje się art. 52h w brzmieniu:

„Art. 52h. Zwalnia się od podatku dochodowego kwoty świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla, o którym mowa w ustawie z dnia o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 13. 1. Sąd umarza wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie ustawy postępowania dotyczące roszczeń z tytułu prawa do bezpłatnego węgla, po otrzymaniu od przedsiębiorstwa wypłacającego informacji o wypłacie rekompensaty.

2. Przedsiębiorstwo wypłacające przekazuje informację, o której mowa w ust. 1, niezwłocznie po wypłacie rekompensaty.

Art. 14. Z dniem wejścia w życie ustawy przedsiębiorstwo wypłacające zamieszcza na swojej stronie internetowej wzór wniosku o wypłatę rekompensaty oraz wzór oświadczenia, o którym mowa w art. 5 ust. 3 pkt 2.

Art. 15. Ustawa wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2016 r. poz. 2048 oraz z 2017 r. poz. 60, 528, 648, 859, 1089, 1428, 1448 i 1530.

UZASADNIENIE

1. Potrzeba i cel uchwalenia ustawy

Celem przedkładanego przez Ministra Energii projektu ustawy jest zrekompensowanie, do pewnego stopnia, w ramach możliwości budżetu państwa, strat finansowych poniesionych przez osoby, które otrzymywały bezpłatny węgiel w naturze lub w ekwiwalencie, na podstawie układów zbiorowych pracy i związanych z nimi porozumień i utraciły to uprawnienie wskutek wypowiedzenia w tym zakresie układów zbiorowych pracy i porozumień z nimi związanych. Realizacja celu nastąpi poprzez wypłatę z budżetu państwa świadczenia rekompensacyjnego z tytułu trwałej utraty prawa do bezpłatnego węgla.

W obecnym stanie prawnym w grupie społecznej emerytów i rencistów górniczych powstała nierówność, która polega na tym, iż emeryci i renciści z kopalń zlikwidowanych przed dniem 1 stycznia 2007 r., które po ogłoszeniu upadłości nie miały swoich następców prawnych, a co za tym idzie nikt nie wypowiedział emerytom i rencistom prawa do bezpłatnego węgla, nadal otrzymują deputaty węglowe w postaci ekwiwalentu pieniężnego wypłacanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zwany dalej „ZUS”, z dotacji budżetowej, natomiast emeryci i renciści z kopalń czynnych zostali tego prawa pozbawieni wskutek dokonania skutecznych wypowiedzeń układów zbiorowych pracy i związanych z nimi porozumień w tym zakresie.

Stale pogarszająca się w ostatnich latach sytuacja finansowa przedsiębiorstw górniczych doprowadziła do konieczności podjęcia decyzji o wprowadzeniu drastycznych oszczędności finansowych w zakresie funkcjonowania jednostek górniczych. Jedną z decyzji podejmowanych przez zarządy spółek było ograniczenie przywilejów górniczych. Począwszy od 1 stycznia 2012 r. przedsiębiorstwa górnicze zaczęły wypowiadać prawo do deputatu węglowego przewidzianego układami zbiorowymi pracy i związanymi z nimi porozumieniami dla emerytów i rencistów. Decyzje te były podejmowane bądź jednostronnie, w formie wypowiedzenia przez pracodawcę układów zbiorowych pracy gwarantujących to prawo, bądź za porozumieniem obydwu stron tych układów, tzn. strony społecznej oraz pracodawcy. Działania te wpłynęły na poprawę sytuacji finansowej przedsiębiorstw górniczych, ale jednocześnie przyczyniły się do zróżnicowania uprawnień do bezpłatnego węgla wśród emerytów i rencistów górniczych, w zależności od statusu działalności kopalni, z której odeszli na emeryturę lub rentę.

Z uwagi na fakt, że układy zbiorowe pracy i porozumienia z nimi związane obowiązujące w funkcjonujących przedsiębiorstwach górniczych lub ich następcach prawnych zostały w kwestii prawa do bezpłatnego węgla dla emerytów i rencistów skutecznie wypowiedziane, nie jest możliwe przywrócenie tego prawa w sposób inny niż poprzez odpowiednią zmianę przepisów prawa pracy wewnętrznie obowiązującego w tych podmiotach. Takiemu rozwiązaniu są również przeciwne przedsiębiorstwa górnicze, gdyż ponowne przyznanie prawa do bezpłatnego węgla dla emerytów i rencistów i jego realizacja podwyższy koszty działalności pracodawcy, na co w obecnej sytuacji finansowej sektora górnictwa, zarządy spółek nie mogą sobie pozwolić.

Środowisko emerytów i rencistów górniczych od dłuższego czasu domaga się uregulowania kwestii prawa do bezpłatnego węgla dla tej grupy uprawnionych, stojąc na stanowisku, że deputat węglowy, czy to w naturze, czy formie ekwiwalentu pieniężnego, od zawsze stanowił element wynagrodzenia pracownika lub emeryta i jest już niemalże tradycją w tym zawodzie. Jednocześnie emeryci i renciści, którzy trwale utracili prawo do bezpłatnego węgla, podnoszą zarzut nierównego traktowania w stosunku do emerytów i rencistów, którzy nadal mają to prawo realizowane przez budżet państwa.

Strona społeczna podjęła próbę uregulowania tej sprawy, składając w ubiegłym roku do Sejmu projekt obywatelski ustawy o zmianie ustawy z dnia 7 września 2007 r. o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego, który do chwili obecnej znajduje się w Komisji Sejmowej do spraw Energii i Skarbu Państwa.

2. Stan rzeczywisty

Szczególne przywileje zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 grudnia 1981 r. w sprawie szczególnych przywilejów dla pracowników górnictwa – Karta górnika (Dz. U. z 1982 r. poz. 13, z późn. zm.), które ustawodawca nadał w uznaniu dla trudu górniczej pracy, zostały oparte o przepisy ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2016 r. poz. 1666, z późn. zm.), m.in. o art. 79, w zakresie ustalenia zasad wynagradzania za pracę oraz przyznawania innych świadczeń związanych z pracą. Z literalnego brzmienia przepisu wynikało, że zasady te określa Rada Ministrów po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych. W związku z tym Karta górnika została wydana w formie rozporządzenia Rady Ministrów. Artykuł 79 został uchylony na mocy art. 1 pkt 74 ustawy z dnia 2 lutego 1996 r. o zmianie ustawy – Kodeks pracy oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 1996 r. poz. 110, z późn. zm.).

Jednocześnie w tej samej ustawie w art. 11 ustawodawca postanowił, że obowiązujące do dnia wejścia w życie ustawy przepisy określające zasady wynagradzania za pracę oraz przyznawania innych świadczeń związanych z pracą, wydane na podstawie art. 79 Kodeksu pracy, zachowują moc do czasu objęcia pracowników, których te przepisy dotyczą i w zakresie przedmiotu w nich unormowanego – postanowieniami układu zbiorowego pracy lub innymi przepisami prawa pracy.

Układ zbiorowy pracy, zwany dalej „UZP” – jest to uregulowane działem jedenastym Kodeksu pracy porozumienie normatywne, zawierane pomiędzy pracodawcami lub organizacjami pracodawców a związkiem lub związkami zawodowymi. Reguluje on wzajemne prawa i obowiązki stron stosunku pracy, w tym także warunki pracy i płacy oraz inne świadczenia związane z pracą. Na podstawie art. 239 § 2 Kodeksu pracy, układem mogą być objęte oprócz pracowników również osoby świadczące pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, a także emeryci i renciści. Finansowanie wszelkich świadczeń wynikających z układu zbiorowego pracy obciąża pracodawcę.

Ze względu na bardzo trudną sytuację ekonomiczno-finansową przedsiębiorstw górniczych, zarządy niektórych spółek węglowych podjęły jednostronne decyzje o wypowiedzeniu prawa do bezpłatnego węgla w naturze dla emerytów i rencistów. Od dnia 1 stycznia 2012 r. prawo do bezpłatnego węgla utracili emeryci i renciści KWK „Kazimierz-Juliusz”, wcześniej nastąpiło to w Jastrzębskiej Spółce Węglowej S.A, przy czym, w przypadku JSW S.A., pomimo skutecznego wypowiedzenia UZP, zarząd podejmował w kolejnych latach uchwały o wydawaniu tym osobom bezpłatnego węgla w naturze lub w formie ekwiwalentu. Z uwagi na to, że pozbawianie emerytów i rencistów z przedsiębiorstw górniczych wskazanego uprawnienia przebiega od kilku lat, na potrzeby niniejszej ustawy w art. 2 pkt 2 jako moment rozpoczęcia procesu wypowiedzania przez przedsiębiorstwa górnicze prawa do bezpłatnego węgla dla emerytów i rencistów górniczych przyjęto datę 31.12.2011 r.

3. Wskazanie różnic pomiędzy dotychczasowym a proponowanym stanem prawnym

Wypowiedzenie prawa do bezpłatnego węgla dla emerytów i rencistów z przedsiębiorstw górniczych – wynikającego z przepisów zbiorowego prawa pracy, tj. układów zbiorowych czy też porozumień zawieranych pomiędzy pracodawcą a stroną społeczną reprezentowaną przez związki zawodowe – zlikwidowało, leżący po stronie przedsiębiorstw górniczych, obowiązek do ich wydawania i finansowania. Nie jest

możliwe przywrócenie tego prawa w sposób inny niż zmiana przepisów prawa pracy wewnętrznie obowiązujących w spółkach węglowych. Jak wskazano powyżej, rozwiązaniu takiemu, z uwagi na wciąż niestabilną sytuację finansową, przeciwnie są przedsiębiorstwa górnicze.

W związku z powyższym, celem projektu jest wypłacenie finansowanego ze środków budżetu państwa świadczenia rekompensacyjnego z tytułu trwałej utraty prawa do bezpłatnego węgla, rekompensującego w możliwie jak największym stopniu korzyści utracone w wyniku nieotrzymywania deputatu węglowego bądź ekwiwalentu pieniężnego. Biorąc pod uwagę fakt, że ekwiwalent pieniężny z tytułu prawa do bezpłatnego węgla jest przez ZUS wypłacany w kwocie brutto, w przypadku świadczenia rekompensacyjnego przyjęto takie samo rozwiązanie.

Każda z osób spełniających określone w projektowanej ustawie przesłanki otrzymania świadczenia rekompensacyjnego będzie mogła wystąpić o jego wypłatę poprzez złożenie wniosku wraz z oświadczeniem, którego treść określa ustawa. Termin złożenia wniosku określa ustawa. Wysokość rekompensaty nie stanowi równowartości przysługującego węgla ani za lata, w których nie był już wydawany osobom uprawnionym, ani za lata przyszłe, w których mógłby być wydawany, gdyby uprawnienie nie zostało odebrane.

Osobą uprawnioną w rozumieniu niniejszej ustawy jest emeryt lub rencista, który nie tylko miał ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, ale również pobierał świadczenie z tego tytułu. Osobie takiej przysługiwało również, na podstawie przepisów wewnętrznie obowiązujących w przedsiębiorstwie górniczym, prawo do bezpłatnego węgla, które trwale utracił przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Ponadto osobą uprawnioną jest wdowa, wdowiec i sieroty mający ustawowe prawo do renty rodzinnej po osobie uprawnionej, tak jak to było określone w zakładowych układach zbiorowych pracy i porozumieniach z nimi związanych.

W tym przypadku rekompensatę w wysokości 10 000 zł dzieli się proporcjonalnie do liczby osób uprawnionych po zmarłym. Osobą nieuprawnioną w rozumieniu niniejszej ustawy jest natomiast pracownik przedsiębiorstwa górniczego, który miał ustalone prawo do emerytury lub renty na dzień skutecznego wypowiedzenia prawa do bezpłatnego węgla emerytom i rencistom, ale nie rozwiązał stosunku pracy i nie wystąpił do ZUS z wnioskiem o wypłatę emerytury lub renty. Przedsiębiorstwa górnicze skutecznie

wypowiedziały wewnątrzzakładowe przepisy prawa pracy, dotyczące prawa do bezpłatnego węgla, tylko w przypadku emerytów i rencistów, którzy spełniają jednocześnie dwa warunki, tj. nabyli uprawnienia oraz pobierają świadczenie z ZUS. Wewnątrzzakładowe przepisy prawa pracy obowiązujące w przedsiębiorstwach górniczych nadal przyznają prawa dla pracowników. W związku z powyższym niezaliczanie do grupy osób uprawnionych pracowników, którzy nabyli uprawnienie do emerytury lub renty, ale nie pobierali świadczenia, ma na celu wyeliminowanie przypadków, w których osoba taka pobiera deputat przysługujący pracownikom.

Jak wynika z dat przyjętych w definicji osoby uprawnionej z przedsiębiorstwa górniczego, nie są również osobami uprawnionymi w rozumieniu niniejszej ustawy emeryci i renciści z kopalń zlikwidowanych przed dniem 1 stycznia 2007 r. Jak wskazano powyżej, na podstawie posiadanego przez te osoby prawa do bezpłatnego węgla, ZUS wypłaca im ekwiwalent pieniężny na mocy ustawy z dnia 7 września 2007 r. *o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego*. Wynika to z faktu, że przy likwidacji tych kopalń nie zostały wypowiedziane ponadzakładowe czy też zakładowe układy zbiorowe pracy, z których przedmiotowe uprawnienie wynikało.

Katalog osób, które nie będą mogły pobierać świadczenia rekompensacyjnego przyznawanego niniejszą ustawą obejmuje emerytów i rencistów, których roszczenia z tytułu prawa do bezpłatnego węgla podlegają zaspokojeniu na podstawie prawomocnego wyroku sądowego. Przyjęto bowiem, że ich sytuacja, dzięki zaspokojeniu roszczeń, jest równa sytuacji emerytów i rencistów otrzymujących ekwiwalent, w związku z tym przyznawanie im świadczenia rekompensacyjnego czyniłoby ich pozycję uprzywilejowaną.

W przypadku wydania odmowy przez przedsiębiorstwo wypłacające, przysługuje odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w terminie 14 dni od otrzymania odmowy.

Jako podmiot wypłacający świadczenie rekompensacyjne z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw górniczych, które zostały zlikwidowane lub które zaprzestały wydobycia węgla na podstawie koncesji, w projekcie ustawy zostało wskazane przedsiębiorstwo górnicze, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 2007 r. *o funkcjonowaniu górnictwa węgla kamiennego*. W przypadku osób uprawnionych z przedsiębiorstw górniczych, które istnieją i nadal

prowadzą wydobycie, obsługa wypłat będzie realizowana przez te przedsiębiorstwa. Podział ten został dokonany ze względu na to, że przedsiębiorstwa czynne posiadają przede wszystkim bazę danych o osobach uprawnionych, a także dysponują zasobami kadrowymi, które zapewnią sprawną realizację zadania, co jest rzeczą bardzo istotną wobec określonego w niniejszym projekcie ustawy, napiętego terminarza wypłat. Reasumując, w ocenie projektodawcy, proponowany podział zadań nałożonych ustawą na kilka przedsiębiorstw wypłacających znacznie usprawni ich realizację

Określenie terminu wejścia w życie projektowanej ustawy z dniem następującym po dniu ogłoszenia ma na celu umożliwienie jak najszybszej wypłaty świadczenia rekompensacyjnego z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla w formie jednorazowej rekompensaty. Mając na względzie harmonogram prac związanych z przygotowaniem i realizacją tego zadania przez odpowiednie podmioty, jak również to, że osoby pozbawione prawa do bezpłatnego węgla oczekują bezskutecznie rozwiązania tej kwestii od ponad roku, konieczne jest wejście w życie ustawy z dniem następującym po dniu ogłoszenia. W związku z powyższym, jak najszybsze wejście w życie niniejszej ustawy będzie korzystne dla obywateli i pozwoli uspokoić nastroje społeczne panujące wśród emerytów i rencistów górniczych.

W związku z powyższym, określony w projekcie termin wejścia w życie ustawy nie naruszy zasady demokratycznego państwa prawnego, określonej w art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. poz. 438, z późn. zm.) oraz art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1523). Projektowany termin wejścia w życie spełnia bowiem przesłanki, o których mowa w art. 4 ust. 2 tej ustawy.

Mając powyższe na względzie, odstąpiono również od określenia terminu wejścia w życie przedmiotowej ustawy zgodnie z § 1 ust. 2 uchwały nr 20 Rady Ministrów z dnia 18 lutego 2014 r. w sprawie zaleceń ujednoczenia terminów wejścia w życie niektórych aktów normatywnych (M.P. poz. 205).

4. Źródła finansowania

Szacuje się, że z regulacji wprowadzanych ustawą będzie mogło skorzystać ok. 235 tys. osób. Źródłem finansowania przedmiotowych wypłat będzie budżet państwa. Koszt wprowadzenia ustawy kształtowałby się na poziomie 2 353,8 mln zł.

Koszt wyliczono przy założeniu, że wszyscy uprawnieni, tj. 235 376 osób, skorzystają z możliwości otrzymania świadczenia rekompensacyjnego w wysokości 10 000 zł na osobę.

O zabezpieczenie kwoty minister właściwy do spraw gospodarki złożami kopalin wystąpił z wnioskiem do Ministra Rozwoju i Finansów.

Z uwagi na to, że nie występuje bezpośredni związek pomiędzy uprzednio wypłacanymi świadczeniami przez przedsiębiorstwa górnicze a wprowadzaną regulacją, brak jest przesłanek wskazujących, jakoby projektowane świadczenie miało stanowić udzielenie niedozwolonej pomocy publicznej.

5. Oświadczenie o zgodności projektu ustawy z prawem Unii Europejskiej

Projekt jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

6. Ocena organu wnioskującego, czy projekt podlega notyfikacji zgodnie z przepisami dotyczącymi funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych

Projekt ustawy nie zawiera przepisów technicznych, a tym samym nie podlega notyfikacji w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

7. Konsultacje

Projekt nie podlega przedstawieniu właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt ustawy nie będzie mieć wpływu na działanie mikro-, małych i średnich przedsiębiorców.

Nazwa projektu Ustawa o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Energii Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Grzegorz Tobiszowski Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Anna Margis – tel.: 22 695-83-00	Data sporządzenia 03.10.2017 r. Źródło: inne Nr w Wykazie prac ...
--	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Stale pogarszająca się w ostatnich latach sytuacja finansowa przedsiębiorstw górniczych doprowadziła do konieczności podjęcia decyzji o wprowadzeniu oszczędności finansowych w zakresie funkcjonowania jednostek górniczych. Jedną z decyzji podejmowanych przez zarządy spółek było ograniczenie przywilejów górniczych. Począwszy od dnia 1 stycznia 2012 r. przedsiębiorstwa górnicze zaczęły wypowiadać prawo do deputatu węglowego przewidzianego przepisami wewnątrzzakładowymi dla emerytów i rencistów. Decyzje te były podejmowane bądź jednostronnie, w formie wypowiedzenia przez pracodawcę układów zbiorowych pracy gwarantujących to prawo, bądź za porozumieniem obydwu stron tych układów tzn. strony społecznej oraz pracodawcy. Działania te wpłynęły na poprawę sytuacji finansowej przedsiębiorstw górniczych, przy zachowaniu poziomu wynagrodzeń pracowniczych, ale jednocześnie przyczyniły się do zróżnicowania uprawnień do bezpłatnego węgla wśród emerytów i rencistów górniczych, w zależności od statusu działalności kopalni, z której odeszli na emeryturę lub rentę.

Wskazana wyżej nierówność polega na tym, iż emeryci i renciści z kopalń zlikwidowanych przed dniem 1 stycznia 2007 r., które po ogłoszeniu upadłości nie miały swoich następców prawnych, a co za tym idzie nikt nie wypowiedział emerytom i rencistom prawo do bezpłatnego węgla, nadal otrzymują deputaty węglowe w postaci ekwiwalentu pieniężnego wypłacanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zwany dalej „ZUS”, z dotacji budżetowej, natomiast emeryci i renciści z kopalń czynnych zostali tego prawa pozbawieni wskutek dokonania skutecznych wypowiedzeń układów zbiorowych pracy lub porozumień w tym zakresie.

Środowisko emerytów i rencistów górniczych od dłuższego czasu domaga się uregulowania kwestii prawa do bezpłatnego węgla dla tej grupy uprawnionych, stojąc na stanowisku, że deputat węglowy czy to w naturze, czy formie ekwiwalentu pieniężnego od zawsze stanowił element wynagrodzenia pracownika lub emeryta i jest już niemalże tradycją w tym zawodzie. Jednocześnie emeryci i renciści, którzy trwale utracili prawo do bezpłatnego węgla, podnoszą zarzut nierównego traktowania w stosunku do emerytów i rencistów, którzy nadal mają to prawo realizowane przez budżet państwa.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Proponowanym rozwiązaniem jest wypłacenie z budżetu państwa świadczenia rekompensacyjnego z tytułu trwałej utraty prawa do bezpłatnego węgla, w zamian za utracone korzyści spowodowane nieotrzymaniem deputatu węglowego bądź ekwiwalentu pieniężnego.

Przedkładany projekt ustawy o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla ma za zadanie zrekompensować do pewnego stopnia straty finansowe poniesione przez osoby, które otrzymywały bezpłatny węgiel w naturze lub w ekwiwalencie, na podstawie wewnątrzzakładowych przepisów prawa pracy i utraciły je trwale wskutek wypowiedzenia układów zbiorowych pracy i porozumień z nimi związanych w tym zakresie.

Wprowadzenie ustawy ma przyczynić się do zmniejszenia napięć w środowisku emerytów i rencistów górniczych oraz przywrócenia u zainteresowanych poczucia, że ich sytuacja w zakresie uprawnień do otrzymywania deputatu węglowego została dostrzeżona i podjęto próbę skutecznego jej rozwiązania.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Nie dotyczy.

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
podmioty realizujące wypłatę świadczenia rekompensacyjnego	4 podmioty	projekt ustawy o świadczeniu rekompensacyjnym	realizacja wypłat świadczenia rekompensacyjnego określonego w projekcie ustawy
osoby uprawnione z przedsiębiorstw górniczych	ok. 235 tys. osób	według danych przekazanych do ARP S.A. Oddział w Katowicach przez spółki węglowe	odbiorcy wypłat świadczenia rekompensacyjnego określonego w projekcie ustawy

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Projektowana ustawa nie podlegała wcześniejszym konsultacjom publicznym.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

(ceny stałe z 2017 r.)	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem												
budżet państwa												
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Wydatki ogółem	2 353,8											2 353,8
budżet państwa	2 353,8											2 353,8
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Saldo ogółem	-2 353,8											-2 353,8
budżet państwa	-2 353,8											-2 353,8
JST												
pozostałe jednostki (oddzielnie)												
Źródła finansowania	Budżet państwa											
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	<p>Maksymalny koszt w 2017 r. – 2 353,8 mln zł: Koszt wyliczono przy założeniu, że wszyscy uprawnieni, tj. 235 376 osób, skorzystają z możliwości otrzymania świadczenia rekompensacyjnego w 2017 r. w wysokości 10 000 zł na osobę. Jednocześnie zwraca się uwagę, że informacje o ilości osób uprawnionych z przedsiębiorstw górniczych odnoszą się do ostatniego okresu, w którym uprawnienie zostało zrealizowane. Po tym terminie żadne z przedsiębiorstw nie prowadziło statystyk w zakresie aktualnej liczby osób, które utraciły prawo do bezpłatnego węgla. W związku z tym faktyczna liczba osób uprawnionych może ulec zmianie tzn. zmniejszyć się z uwagi na zgon osoby uprawnionej.</p>											

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki							
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)	
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z 2017 r.)	duże przedsiębiorstwa								
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw								
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	2 353,8						2 353,8	
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa								
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw								
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe								
Niemierzalne									
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	jw.								

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☒ nie dotyczy	
Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwrotnej tabeli zgodności).	☐ tak ☐ nie ☐ nie dotyczy
☐ zmniejszenie liczby dokumentów ☐ zmniejszenie liczby procedur ☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:	☐ zwiększenie liczby dokumentów ☐ zwiększenie liczby procedur ☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy ☐ inne:
Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektronizacji.	☐ tak ☐ nie ☒ nie dotyczy
Komentarz:	
9. Wpływ na rynek pracy	
Nie dotyczy.	
10. Wpływ na pozostałe obszary	
☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☐ inne:	☐ demografia ☐ mienie państwowe
	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	
11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego	
Planowane wykonanie przepisów ustawy nastąpi po dniu wejścia w życie ustawy.	
12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?	
<p>Pierwszy przegląd kosztów i korzyści projektowanych oddziaływań będzie miał miejsce po przekazaniu ministrowi do spraw gospodarki złożami kopalin przez przedsiębiorstwa wypłacające sprawozdania z wykorzystania dotacji budżetowej na wypłatę rekompensat.</p> <p>Ponadto świadczenie rekompensacyjne dla byłych pracowników przedsiębiorstw górniczych przyczyni się do zminimalizowania negatywnych skutków napięć w tej grupie społecznej.</p>	
13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)	

Warszawa, dnia 5 października 2017 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE.920.1496.2017/3/mrz

PW/1579054

dot.: RM-10-128-17 z 4.10.2017 r. z autopoprawką z 5.10.2017 r.

Pani
Jolanta Rusiniak
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia

o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o świadczeniu rekompensacyjnym z tytułu utraty prawa do bezpłatnego węgla, wyrażona przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Szanowna Pani Minister,

w związku z przedłożonym projektem ustawy pozwalam sobie wyrazić poniższą opinię.

Projekt ustawy przewiduje zrekompensowanie ze środków pochodzących z dotacji celowej przyznawanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki złożami kopalin (art. 6 ust. 1 projektu) utraconych przez emerytów i rencistów górniczych - którym skutecznie wypowiedziano układy zbiorowe pracy i związane z nimi porozumienia – deputatów węglowych w naturze lub ekwiwalencie.

Warunkiem wypłaty rekompensaty, obok innych wymagań formalnych, jest złożenie przez osoby uprawnione wniosków o wypłatę rekompensaty, w których osoby te będą musiały złożyć oświadczenie, że nie dochodzą i nie będą w przyszłości dochodzić przed sądami powszechnymi swoich roszczeń z tytułu wypowiedzenia układów zbiorowych i związanych z nimi porozumień (art. 5 ust. 3 projektu). Oznacza to, że z przedsiębiorstw górniczych, które w przeszłości dokonały ww. wypowiedzeń układów zbiorowych pracy i związanych z nimi porozumień, a w stosunku do których obecnie toczą się tego typu postępowania sądowe, zdjęte zostanie ryzyko ponoszenia kosztów wykonywania ewentualnie niekorzystnych dla nich wyroków sądowych. Zdjęcie tego ryzyka przez państwo z przedsiębiorstw górniczych, które wypowiedziały układy zbiorowe pracy i związane z nimi porozumienia, jest dla takich przedsiębiorstw korzystne i stawia je w lepszej sytuacji względem przedsiębiorstw, które takich wypowiedzeń nie dokonały i nadal muszą realizować wynikające z takich układów lub porozumień obowiązki. W zakresie tym projekt ustawy może być rozpatrywany z perspektywy pomocy państwa dla przedsiębiorstw górniczych, które dokonały ww. wypowiedzeń układów zbiorowych pracy i związanych z nimi porozumień.

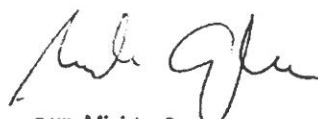
Aby jednak ww. korzyść mogła zostać uznana za pomoc państwa niezbędne jest również, aby korzyść ta była selektywna. Nie jest tymczasem oczywiste, czy przesłanka ta została spełniona. Ani bowiem projekt ustawy, ani jego uzasadnienie nie wskazują, czy funkcjonują na terytorium Polski przedsiębiorstwa górnicze, które nie wypowiedziały dotychczas układów zbiorowych pracy i związanych z nimi porozumień

w zakresie wypłaty deputatów węglowych w naturze lub ekwiwalencie. Z tego względu, na podstawie obecnego projektu nie można przesądzić, czy projekt ten różnicuje sytuację prawną działających na terytorium Polski przedsiębiorstw górniczych.

Z uwagi na powyższe, celowe jest uzupełnienie uzasadnienia do projektu ustawy poprzez wskazanie, czy przewidziane w projektowanej ustawie rozwiązanie spełnia przesłankę selektywności.

Z zastrzeżeniem powyższej uwagi projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem

z up. Ministra Spraw Zagranicznych
Jacek Czaputowicz
Podsekretarz Stanu

Do wiadomości:

Pan Krzysztof Tchórzewski
Minister Energii